

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 21.01.2026 nr 8-1/482-1,
JDM/26-0088/-1K/
Meie 13.02.2026 nr 1.2-3/194-3

Eelnõu kooskõlastamine

Täname, et olete esitanud meile kooskõlastamiseks riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogiliste arendusprojektide määruse eelnõu. Kahjuks ei saa me eelnõu sisuga nõustuda ja seda kooskõlastada järgmistel põhjustel.

Peame väga oluliseks riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) arenduste läbipaistvust, koostomet ja võimalike dubleerimiste vältimist. Nõustume eelnõus kirjeldatud eesmärgiga tugevdada riigiülest IKT-juhtimist ning tagada, et suure mõjuga digiarendused oleksid strateegiliselt juhitud ja kooskõlas digiriigi üldiste põhimõtetega. Samas rõhutame, et Sotsiaalministeeriumi (SoM) valitsemisalas on digiarenduste koordineerimine juba täna süsteemselt korraldatud ning toimib terviklik arendusportfellide juhtimise mudel ilma mingi määruseta. Meil on kehtestatud valitsemisalaülene digiarenduste koordineerimise protsess, mis katab kogu arendustsükli ideest kuni teostuse ja seireni ning tagab, et arendused on strateegiliste eesmärkidega seotud, juhitud asestantsleri ja peadirektorite tasandi juhtkomisjonides ning koordineeritud Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse tööplaaniga.

Meie hinnangul on oluline eristada kahte tasandit:

- 1) riigiülese strateegilise mõjuga IKT-arendused (nt täiesti uue infosüsteemi loomine, riikliku platvormi vahetus, uue valitsemisalade ülese digiteenuse käivitamine);
- 2) igapäevased teenuse- ja äriprotsesside arendused, mis toimuvad olemasolevate süsteemide sees ning mille mõju on valdavalt valdkondlik ja operatiivne.

Nõustume, et esimese kategooria arendused peavad olema riigiüleasel tasandil kooskõlastatud ning alluma keskele arhitektuursele, andmetepõhisele ja teenusloogilisele vaatele. See on mõistlik ja vajalik, arvestades nii ressursi mahtu kui ka mõju kogu riigi digiarhitektuurile. Samas peame ebamõistlikuks ja ebaproportsionaalseks süsteemi, millega riigiülesele kooskõlastamisele kuuluksid kõik äriprotsesside muudatused, väiksemad teenusearendused või valdkonnasisesed funktsionaalsuse täiendused. Sellisel juhul tekiks olukord, kus keskne juhtimismudel hakkab dubleerima juba toimivat valitsemisalasisest juhtimissüsteemi ning toob kaasa märkimisväärse **lisatöökoormuse** ilma reaalse lisaväärtuseta. Tänapäevane IT-arendus Eestis vaevleb niigi juba aegluse käes, selle kunstlik juurde tekitamine ainult halvendaks olukorda.

Seega meie ettepanek on lähtuda määruse rakendamisel **proportsionaalsuse põhimõttest**: riigiülesele kooskõlastamisele peaksid kuuluma ainult suure valitsemisalade ülese mõjuga ja süsteemseid muutusi kaasa toovad IKT-arendused, mitte üksikud teenuseprotsessi või äriloojika muudatused, mis on juba kaetud toimiva valitsemisala sisese juhtimismudeliga. Selline lähenemine võimaldab saavutada määruse

põhieesmärgid: dubleerimise vältimine, strateegiline kooskõla ja läbipaistvus ilma, et see halvaks valitsemisalade võimet oma teenuseid paindlikult ja tõhusalt arendada.

Samas on oluline, et kesksed lahendused oleksid kooskõlastatud ministeeriumite vahel ning kõik ministeeriumid oleksid üksteise plaanidega kursis. Seega soovitaksime keskse kooskõlastuse formaadiks **arhitektuurinõukoda**, mis toimib juba praegu igati tõhusalt ning täiendavaid nõukodasid sinna kõrvale ei ole meie hinnangul vaja.

Lisaks jätab eelnõu üksjagu lahtiseid küsimusi. Näiteks ei selgu eelnõust, mis saab siis kui arendusvajadus tekib hiljem kui riigi IKT arenduste plaan on juba koostatud. Kas siis üldse tohib arendada või mis saab juhul, kui arendustööde käigus tekkivad täiendavate tööde vajadused või kui mingi töö peaks ära jääma? Kas sellisel juhul tuleks (tööde käigus) taotleda kooskõlastust Justiits- ja Digiministeeriumilt (JDM)? Mis saab kiireloomulistest seadusemuudatustest ja nende rakendamisega seotud kiireloomulistest arendustest või Euroopa Liidu õiguse rakendamisest tingitud arendusvajadusest? Kas ka sellisel juhul tuleks arendusvajadus kooskõlastada JDM-iga ja millal seda teha tuleks? Puudub ka selge arusaam sellest, mis saab siis, kui kooskõlastust ei anta, kuid valdkonna vaatest on arendus ikkagi vajalik.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Jaanika Merilo
Jaanika.Merilo@sm.ee

Alice Sündema
Alice.Syndema@sm.ee